

ISSN (E): 2181-4570

Jazz O'zbekistonda.

O'zbekiston Davlat Konservatoriyasi qoshidagi Botir Zokirov nomidagi oz'bek milliy Estrada instituti Estrada cholg'u ijrochiligi kafedrası II kurs magistri
Qarshiboyeva Umida

Annotatsiya. Jazz san'ati zamonaviy musiqa madaniyatining o'ziga xos maydonlaridan biridir. Jazz atrof muhitning ta'siri ostida bo'lgan yoshlarning ma'naviy dunyosiga juda katta ta'sir ko'rsatmoqda. Jazz - o'xshash bo'lmagan, odatdagidek paradoksik hodisa. Ba'zilarga ta'sir qilish, boshqalarni olib tashlash, keyin o'yin-kulgi va pop shaklini olish, keyin tozalangan eksperimentlar, falsafiy fikrlarni, jazzni hayotga kiritish va hayotga o'tish. Yoshlar zamonaviy hayot musiqasining boshqa sohalarida juda aniq bo'lmagan kuchli hayotiy energiya va kuchdan tashkil topgan kuchli kuch kuchidan ko'ra o'zlarining tezliklarini sezadilar. Jazzning jozibali tabiatning ijodiy qobiliyatini, musiqiy fikrlashni va dunyoga yanada chuqurroq kirib borish imkoniyatini rivojlanishiga hissa qo'shadi.

Kalit so'zlar: jazz, musiqa, folklore, milliy, ijod, pop.

O'zbekistonda jazz o'zgacha tabiiy muhitda topilgan va o'zbek milliy musiqiy ijodini o'ziga singdiradigan o'zbek milliy-jazz modelini kashf etgan. U turli zamonaviy folklor shakllari bilan organik tarzda to'plandi va o'zbek musiqasining eng qiziqarli musiqiy va madaniy fenomenini yaratdi. Folklor va jazz ularning umumiy xususiyatlarini birlashtiradi: folklor qo'shiqchisi va akademik musiqachi tomonidan jazz musiqachisini ajratib turadigan ijodkorlik qobiliyati. Folklor O'zbekistonda jazzga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Xalq musiqasi jazz musiqasi kontekstida yangi shaklda paydo bo'ladi.

Jazz musiqachilari, odatda, unga bag'ishlangan, jazz tamg'asi san'ati bilan ishqiy mehr-muhabbatga ega. Ikkalasini ham o'ziga tortadigan va ushlaydigan o'z maxfiy, sehrlil impulsivligi bor. Jazz, musiqachi, mukammal kasbiy tayyorgarlikdan mutlaqo sadoqatni talab qiladi - bu asbobning mukammal mahoratini, noziklashuv va intonatsiya aniqligini, jamoat madaniyati va uslubi hisini o'z ichiga oladi.

Quyidagi bosqichlar O'zbekistonda jazz tarixida aniq namoyon bo'ladi: jazz tug'ilishi - 40-yillarning o'rtalari XX asr. Birinchi simfoniyasi 1944-yilda Samarqandda N.Zinin boshchiligida o'tkazildi. Jazz rivojlanishi 50-yillarning o'rtalariga kelib, jazz,

Toshkent, Samarqand va respublikaning boshqa shaharlarida ko'zga tashlanadi. Uning rivojlanishidagi muhim burilish nuqtasi 1958-yilda O'zbekiston Davlat teatrining orkestrini katta guruh tomonidan tashkil etilgan. Jamiyat asoschilari Sherif Ramazonov va A.Dvoskinlar orkestrning turli dasturlarida aks etgan xorijiy mamlakatlardagi bunday guruhlarning ishlashiga e'tibor qaratdilar.

Solistlar Botir Zakirov va Luiza Zakirova Sharq mamlakatlarining folklor qo'shiqlariga juda keng ommalashib ketishdi.

XX asrning 60-yillarida. Dastlabki jazz asarlari o'zbek folklor matolarida namoyish etildi. Bular o'zbek jazzining yorqin misollari, "Shodlik" va "Star Do'ra" kabi ashula o'yinlari. 1968-yilda Toshkentda professional jamoalar ishtirok etgan birinchi respublika jazz musiqasi festivali, kompozitor Eduard Kalandarov va boshqalar kabi Sympojaz Uzgosteleradio, Big Band Ed Modullar ishtirok etdi. : Sardor Muxtorov - fortepiano; Konstantin Dobrovolskiy - sakkiz-saksafon; Sergey Gilev - ikkita bass; Yuriy Parfenov - trubalar; Aleksandr Tratsevskiyning zarbli asboblari). 70-yillarda. Jazz musiqachilari tayyorgarlikka e'tibor qaratmoqda. Ushbu o'n yil mobaynida Respublika jazz klubi tug'ildi, Farg'onada ikkita jazz musiqasi festivali o'tkazildi va jazz guruhlarning kontsert faoliyati kengayib bordi. Respublikada jazz ijrochiligini rivojlantirishda muhim omil Toshkent Musiqasi kollejidagi boshqa bo'lim ochilishi bo'ldi. Hamza va professional jazz musiqachilarini tayyorlashni boshlagan Respublika sirk studiyasini tashkil etish. Ushbu davrning eng qiziqarli ishlaridan biri 1978-yilda ikkinchi Farg'ona jazz festivali doirasida bo'lib o'tgan Sharqiy Suite edi. Suitning musiqasi o'zbek xalqining milliy lazzatiga e'tibor qaratmoqda. Improvisatsiyasining tabiatan o'ziga xos milliy identifikatorini va musiqaning monodik tabiatini aks ettiruvchi modali va tonlama, ritmik asoslardan kelib chiqadi.

80-yillarda jazz san'at maydonini kengaytirish, Toshkent Respublikasi Jazz klub faoliyati, kuch ijodiy faoliyati Sergey va Vladimir Gilev rahmat bunday savdo ishtirokchilarining Safarova kabi jazz musiqachilari bilan kuchayadi. Musiqachilar, jazz, Gershwin, J., A. jip, G. Miller dunyoning turli kashf, D. Brubeck musiqasi va ochsa dunyoda boshqa etakchi ismlarini ilhomlanib talqin ochsa san'at sifatli rivojlantirish O'zbekistonning mustaqillik, yangi bosqichiga kirdi. Tarixan, 1996 -yilda o'zbek jazz tarixida muhim voqea, konservatoriyasi, Yevgeniy Zhivaev, Igor Pinkhasov, Pavel Borisov Delfinlar To'raev Toshkent turli fakultetlari, ochilish marosimi bo'ldi bunday Valeriy Saporov sifatida pop musiqasi sohasida etakchi ekspertlar taklif. Respublikada

bu munosabatni musiqachilarni o'rgatish temirchining bir sort aylangan katta guruh rahnamoligida 1998 yilda Bahodir Murtazaeva, tashkil etilgan. Iste'dodli jazz musiqachilari, yosh o'qituvchilar Arsen Nazaryan, Rustam Ortiqov, Utkin Abdullayev bu ijodiy jarayonda ishtirok etdilar. Chiroyli ovoz Aysel Balich juda yorqin keng yosh jazz qo'shiqchisi. Yorqin, yuqori badiiy did, tuyg'u bosqichi, musiqa madaniyati, yosh xonanda katta muvaffaqiyat va e'tirofidir. Katta guruh doimo, dasturlari, jazz madaniyat o'z iste'dodini rivojlantirish yangilash o'zbek musiqachilar yuqori darajasini ko'rsatib, faol konsert beradi.

90-yillarda. O'zbekistonda bolalar va yoshlar jazz musiqasida ishtirok etish istagi bor, bu jazz pedagogikasiga yangi istiqbollarni ochib berdi. 1995-yilda V. Uspenskiy nomidagi Respublika o'rta maxsus maktab-internatida festival festivali jazz klubi o'tkazildi. Interclubning ArtDirector va bolalar studiyasi isen "Jazz St Road" - jazz san'atining yorqin propagandisti, iste'dodli musiqachi va Vasiliy Uporovning jazzni yaxshi ko'rishga va yuqori jazz madaniyatining ezgu niyatiga imkon beruvchi o'qituvchi. Har yili to'rt fasl "Seasons", til, atrof-muhit, yozuvchi va uslublar nuqtai nazarini birinchi o'ringa olib boriladi. Festivalning g'oliblari Diana Ziyatdinova, Daniil Xalikov, Kseniya Ayzel, Rustam Abdullayev, Yuliya va Liliya Ugay kabi taniqli jazzkorlardir.

Jazz, sahna san'ati va Xamza Respublika musiqiy kollejida ataylab o'qitiladi. Ushbu qadimgi ta'lim muassasasida jazz ta'limi ikki yo'nalishda amalga oshiriladi: Tamara Isayan boshchiligidagi vokal va Jamila Naimovaning instrumenti. Universitet talabalari xalqaro va respublika musobaqalarida ishtirok etib, sovrinli o'rinlarni qo'lga kiritib, o'zbek jazz maktabining malakasini tasdiqlaydilar. Xalqaro musobaqalarda g'oliblar - gitarachi Andrey Galayan, Elena Fomenko va Anatoliy Pak.

Jazz san'ati rivojiga bag'ishlangan asarini R. Glier nomidagi RSMAL da topish mumkin. Turli xil bo'lim boshlig'i Dilfuza Zoitova shogirdlarning asarlarini asl nusxalarni izlashga yo'naltiradi: milliy jazz san'atining qatlamlarini chuqur o'rganish va o'zaro ta'sirning yangi shakllarini qidirish. O'zbek xalq anjomlari jamoasi 2008-yilning mart oyida Yaponiyada bo'lib o'tadigan Xalqaro Jazz festivali ishtirokchilariga taklifnoma olishlari muhim.

Ayniqsa, O'zbekistonda pianino jazzasi istiqbolli. Buning uchun oldingi shartlar O'zbekistonda uzoq vaqtdan beri mavjud bo'lgan asosiy pianino ta'limi bilan belgilanadi. Farmonga birinchi prezidentimiz Islom Karimov keng ko'lamli dasturni

amalga oshirish doirasida "bolalar musiqa maktablari Davlat dasturi va moddiy va san'at maktabi texnik bazasini mustahkamlash va yanada 2009-2014-yillarga mo'ljallangan faoliyatini rivojlantirish chora-tadbirlari tayyorgarlik haqida" Ma'naviyat asosiy yo'nalishlari Country raisi. Jazz madaniyati, albatta, muhim o'rin tutadi. Boshlang'ich musiqiy ta'lim, shunday qilib, ta'lim va ochilgan va jazz ashula, gitara, akkordeon, saksofon, vibraphone ta'lim va ijro asboblari, maktabda katta guruhlar, turli xil musiqa guruhlari yaratish mavzularni o'z ichiga oladi. Albatta, bunday guruhlar mavjud va bugungi kunda juda muvaffaqiyatli ishlamoqda.

Misol uchun, O'zbekiston Big Bend davlat konservatoriyasida muvaffaqiyatli xonadoni bilan iqtidorli opa-singil Yuliya va Liliya Ugaya sahnaga. O'zbekistonga jazzning eng katta ustalari tashrif buyurgan. Shuning uchun, 2005-yilda, jazz musiqachilar Toshkent, Germaniyada Gyote instituti taklifiga binoan, bepul jazz trombonist Konrad Bauer va Helmut uslubi "Jazz" o'ynagan bir usta jazz gitarachisi haqida Sachs katta muvaffaqiyat bilan sahna oldi.

Bizning jazz va pop-musiqachilarimiz va qo'shiqchilarimiz G'arbiy Yevropa mamlakatlarida yaxshi ishlashadi va sharqona tabiat bilan milliy taassurotlaridan mamnun. Ayniqsa, qiziqarli - Sevara Nazarxonning ijrosi. Belgiyaning Lommel shahridagi Batukki festivalining o'zbek qo'shiqchisi Belgiya jahon musiqasining yangi yulduzi sifatida tanlandi. Sevara Nazarxon "Yul Bulsin" (maxsus Yul Bulsin) nomli videokonferentsiya orqali Bi-bi-si radioeshittirishlar qo'shiqlarini ijro qilib, maxsus fokuslar ijro etdi.

Nazarxonning Germaniya (Berlin), Shveysariya (Edinburg) va Rossiya (Moskva) da chiqishlari bir xil muvaffaqiyatga erishdi. Angliyada o'zbek qo'shiqchisi ham yaxshi ko'radir, unda uning qobiliyatlari, kuchli ohangdor ohanglari, harakati va ifodasi uzoq vaqtdan buyon hayratga sazovor. Britaniyaning "BBC" radiokanali "isyon Osiyo va Uzoq Sharq isyoni uchun" mukofotini "Grammy" ga o'xshash bir xalq musiqachisi uchun taqdirladi.

Mamlakatlar va xalqlar o'rtasidagi aloqalarni kengaytirish va o'zbek jazz san'atining yetakchi nomlariga hissa qo'shish. O'zbekiston Respublikasining rassomi va xalqaro musobaqalarga loyiq bo'lgan Mansur Toshmatov o'z tomoshabinlarini sharqona muhabbat bilan boshlashga qodir vokallarning keng doirasiga ega bo'lgan rassomdir. Mansur Toshmatov Amerika, Rossiya, Moldova va Ozarbayjon musiqachilari ishtirok etgan "Astana blues-2" (2006) xalqaro festivalining muvaffaqiyati bilan sahna oldi. M.

Tashmatov va "Toshkent" rok-guruhi "Jiramama ov" tomoshabinlarni noyob qobiliyatlari bilan mag'lub etdi.

Ko'pchilik jazz frans Respublikasi, masalan, Botir Zokirov nomi bilan atalgan va Zakirov A. Ikromov ajoyib sulolasi davomchisi, simfonik orkestr Uzgosteleradio estrada boshchiligidagi samarali tarzda ishlaydi.

Toshkent, jahon tobora O'zbekistonda ochsa bir jonlanib guvoh bo'lgan, ko'plab mamlakatlarda mashhur musiqachilar e'tiborini jalb etgan, festival uchun makon bo'layotgandek. Son-sanoqsiz festivallar sevgilisi sahna birga olib, u haqiqiy Jazz festivaliga aylanadi. Ularning ishtirok etishi taniqli mahalliy guruhlar, solistlar va boshlang'ich san'atkorlar sifatida e'tirof etiladi. O'zbekiston, Hirot Isanbayev va ishtirokchilar Delfinlar Gulzarov, Vladimir Teregulov, Bulat Mustaev va boshqa jazz hayotning eng muhim xususiyati, to'rt kecha rassomlar muallifi davomida ularning bajarish qobiliyati "Super Sax" loyiha bilan jazz muxlislarini xushnud etdi.

Bugungi kunda, jazz sozanda va xonandalar kelajakda Toshkentda musiqa maktabida o'stiriladi - bepul ma'naviy dunyosini boyitish qiladi, musiqa san'atining ma'naviy va massalari ma'naviy madaniyatini, rassomlar, yangi avlod demokratik jamiyat odamlar axloqiy rivojlanishiga hissa qo'shamiz. Jazz nafaqat musiqiy, balki ruhiy davlat, hayot tarzi, har doim ham muhim va talabchan.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati;

1. O'zbeksovetentsiklopediyasi. T.9. 1976 y.
2. Muzikalnoentsiklopedicheskiyslovar. M. 1990 g.
3. V.Galackaya. Muzikalnayaliteraturazarubejnixstran. M.1978
4. K.Rozenshild. Istoriyazapadnoevropeyskoymuzqki. M.1965.
5. Levik B.V. Muzikalnayaliteraturazarubejnixstran. M.1979.
6. Levik B.V. Istoriyazarubejnoymuziki. M.1982.
7. Valeriy Saparov "24 prelyudiya" jazz uslubida.

